

גן החיות התנ"כי בירושלים ע"ש משפחת טיש
حديقة الحيوان اورشليم القدس باسم تيش
THE TISCH FAMILY ZOOLOGICAL GARDENS IN JERUSALEM

בשיתוף הקרן לירושלים

פרושים

אפריל 2008 גליון מס' 96

כאן גרים בכיף... העטלפים

כימיים אלו פוגעת בעטלפים וגורמת לאובדן כושר הרבייה ואף למוות. על מנת לפצות על אובדן בית הגידול של עטלפי חרקים וכן לעודדם לשכון בסמוך לאזורים חקלאיים המשתמשים באמצעים ביולוגיים, עורכת רשות הטבע והגנים ניסוי, בו מוקמו משטחי לינה חלופיים לעטלפים. ערן ואבים ביצעו כמה ניסיונות שונים במטרה ליצור משטחים מחוספסים המתאימים לאחיזת העטלפים ובעקבות הצלחת הניסויים, יצא צוות גן החיות, מטפלים ואנשי אחזקה במטרה להוסיף ולהכין משטחים רבים שכאלה באחד ממוצבי צה"ל הנוטשים שבו נצפו אוכלוסיות עטלפים. את תוצאות העבודה אנחנו מקווים לראות בקרוב בדמות אלפי עטלפים המשתמשים במשטחים האלו לרווחתם ובגידול באוכלוסיות של מינים נדירים. גם בגן החיות קיימים משטחי לינה על מנת לאפשר לעטלפי חרקים להתקיים באזור, ובשנים האחרונות נערך מחקר בנושא מגוון ושפע עטלפי חרקים המזדמנים בגן החיות התנ"כי. את עטלפי החרקים ניתן לראות בגן החיות בשעות הערב כבר בתקופה זו, אך בוודאי תוכלו לראותם וכן לעקוב אחריהם בסירורי הלילה המודרכים המתקיימים במהלך חודשי הקיץ בגן החיות. בישראל קיימים 32 מינים של עטלפים המהווים כשליש (!) ממיני היונקים בארץ, 31 מתוכם הם עטלפי חרקים. רבים ממינים אלו עדיין לא נחקרו ולא ידוע עליהם הרבה. ואולי זהו הזמן לשבור מיתוס ישן בנוגע לעטלפים. עטלפי החרקים אינם מסוכנים לאדם! הנפוץ הוא, עטלפים אילו מנקים את הסביבה מחרקים, מיתושים וממזיקים אחרים. עטלפי החרקים מוגנים על פי חוק, ורובם מצויים בסכנת הכחדה בשל פעילות האדם. על מנת לשמור עליהם חשוב להימנע מכניסה למערות בהם חורפים עטלפים, ולפעול להקטנת השימוש ברעלים קשים הפוגעים בעולם החי.

המטפל אורי בן גיגי צילום: חיים כהן גדול בונה בית חדש לעטלפים.

עטלף חרקים.

בתחילת חודש מרץ יצא צוות עובדים מגן החיות התנ"כי למשימה בלתי שגרתית במיוחד וכמעט חשאית. המשימה: הכנת משטחי אחיזה ולינה לעטלפי חרקים. המקום: מוצבי צה"ל אי שם בגבול המדינה. ולסיפור המלא: חוקר העטלפים ערן לוי בחד עם פקח רשות הטבע והגנים אבים אתר שמו לב בזמן מחקריהם לתופעה מעניינת שבמסגרתה עטלפי חרקים רבים, ממינים נדירים, מוצאים לעצמם מקלט (תרתי משמע) במוצבי צה"ל נוטשים. עטלפי חרקים הם יונקים מעופפים הניזונים מחרקים, אותם הם תופסים תוך כדי מעוף בשעות הלילה - אז הם יוצאים לחפש מזון. עם זריחה, ולאחר טריפת מאות חרקים, ישבו למשכנם ובמשך היום ימצאו מסתור מפני מזג האוויר ויבלו את היום בשינה "הפוכה" כשרגליהם נצמדות לקיר משטח לינה זה או אחר. רוב עטלפי החרקים חיים במערות, ולעתים הם מוצאים מקלט במבנים נוטשים או בסדקים חיצוניים של בתי מגורים. אך מקלטים אלו אינם אידיאליים מכיוון שחלק ממשטחי הלינה החלופיים של העטלפים חלקלקים מדי עבורם ורגליהם אינן יכולות להיתפס בצורה מתאימה. לכן, כושר הקיבולת של מקומות הלינה הללו אינו תמיד מספק את צרכי העטלפים הרבים. אוכלוסיות עטלפי החרקים בישראל ובעולם נפגעו קשה בשנים האחרונות ואף נראה שמינים אחדים נכחדו ואחרים על סף הכחדה. הסיבות הן הרס בתי גידול, אידוי מערות באבוקות וכניסת מטיילים למערות בחורף (זמן תרדמת החורף של העטלפים). אך הסיבה העיקרית לפגיעה באוכלוסיות העטלפים היא ריבוי השימוש ברעלים קוטלי חרקים המפוזרים בשטחים חקלאיים. לקוטלי החרקים כמה השלכות על מצבם של העטלפים. פיזור קוטלי החרקים מקטין את זמינות המזון עבור העטלפים, ואכילה של מאות חרקים נגועים בחומרים

"סנונית" ראשונה בארץ

מדבר יהודה, שמורת גמלא ואגם החולה וכמובן גם סיור בעיר העתיקה בירושלים. היתה זו גם הזדמנות להיפגש פנים אל פנים עם עמיתים לעבודה, להחליף מידע מקצועי, ולבנות קשרי עבודה עתידיים. אנו מקווים ש"סנונית" ראשונה זו בישראל, שמהווה היום מוקד משיכה לציפורים, תהווה בעתיד גם מוקד משיכה לעוסקים במקצוע הצפרות.

צילום: מיכל ארז חברי הכנס באגמון חולה.

לראשונה בארץ התארכה קבוצה מיוחדת של אנשי גני חיות מאירופה וארה"ב בכינוס מקצועי. גן החיות התנ"כי אירח בסוף חודש מרץ את הועדה לאחזקת ציפורים בגני חיות הנקראת BIRD TAG (TAG-Taxonomical Advisory Group). חברי הועדה, הם נציגי גני חיות החברים בארגון גני החיות האירופי (EZA - European Association of Zoos and Aquaria) ומשמשים בתפקידים שונים כרכזי מינים של ציפורים שלגביהם קיימות תכניות שימור ורבייה. גן החיות התנ"כי, המרכז היום את תחום העופות הדורסים בכלל, ובמקביל גם את תכנית ניהול העיטם לבן הזנב בפרט - נבחר כמארח הכנס. בכנס השתתפו 32 נציגים מגני חיות כמו קופנהגן, לונדון, בריסטול, אנטוורפן, רוטרדם, דבור קרלובה פראג, סן דייגו ורבים אחרים. בין הנושאים שהובאו לדיון היו: קבלת החלטות לגבי ניהול אוספי הציפורים, בעיות ממשק ורבייה, מחקרים, השבה לטבע ועוד. במשך ימי הכנס השתתפו האורחים בסיורים מקצועיים באתרי הצפרות המרהיבים שבארץ:

צילום: תמר רביב

"טדי" ושחקני הפועל בזמן אמת.

כמו בכל שנה, התקיימה תחרות משיכת החבל המסורתית בין פילי הגן ושחקני קבוצת הכדורסל הפועל "מגדל" ירושלים. מאות אוהדי אלופת גביע המדינה בכדורסל הגיעו לעודד את שחקני הקבוצה, ולמרות העידוד והתמיכה גבר

"טדי" הפיל הצעיר על השחקנים. "מיכאלה" הפילה שיחקה נגד השחקן גיא פניני בקליעת כדור (היא לשער, הוא לסל) וגם היא נצחה בתוצאה 3:4. יותר מ-350 כרטיסים נמכרו להגרלה בחסות הפועל "מגדל" ירושלים שבה הוגרלו כרטיסים למשחקים ומתנות הפועל "מגדל" ירושלים. כל ההכנסות מההגרלה לטובת שמירת הטבע בישראל.

ישר מהשולית ופפאס על טריטון הפסיס

טריטון הפסיס (*Triturus vittatus*) הוא ממשפחת הסלמנדרים. תחום תפוצתו של טריטון הפסיס בטורקיה, בקווקז, בלבנון ובסוריה. בארץ ניתן למצוא אותו עדיין בצפון הארץ, אך כל האוכלוסייה הדרומית נכחדה. טריטון הפסיס גדול יחסית - אורך גופו של הזכר הוא עד 12 ס"מ, הנקבה קטנה יותר. צבעו של טריטון הפסיס חום-אפור, הגחון צהוב/כתום עם פס לבן משני צדי הבטן המוקף לרוב בפסים שחורים (ומכאן שמו). טריטון הפסיס פעיל בלילה. במשך רוב ימות השנה, בניגוד לדו-חיים אחרים, נמצא טריטון הפסיס מחוץ למים, על אדמה יבשה. על מנת לבדוד עצמו מהסביבה ולמנוע איבוד נוזלים, יוצר הטריטון מעטה קשיח סביב גופו על ידי הקשחת ריר הנפלט מעורו, כך נכנס טריטון הפסיס לתרדמת הקיץ. בחורף, עם בוא גשמי היורה, יוצאים הטריטונים ממסתורם ומהתרדמת שבה שקעו, ונמשכים אל שוליות ומקווי מים זעירים. הגשם שוטף את המעטה הרירי הקשיח שהפרישו הטריטונים לפני תרדמת הקיץ והטריטון מתנשל. אז מתחילה גם תקופת החיזור. צבע הזכר הופך לאפור מנוקד בשחור ובירוק, ועל גבו גדלה גבשושית משוננת. אצל הנקבה, מתפתח קרום שחיה על הזנב והאזור האחורי תופח בעקבות נפח הביצים שהיא מייצרת.

טריטון הפסיס.

הראשנים בעלי הזימים והם ניזונים מסרטנים וזחלי יתושים. בימי הראשונים, פולט הראשן חומר דביק מבלוטות המצויות בקדמת עיניו, העוזר לו להידבק לעצמים וצמחים ומונע שקיעה בקרקעית מקווה המים. לאחר כשישה שבועות הראשן מתחיל לגדל גפיים, והגלגול נמשך עד שלושה חודשים, תלוי בקצב ההתייבשות של מקווה המים. הסיבה העיקרית לפגיעה באוכלוסיית הטריטונים בארץ ובעולם היא הרס בתי הגידול שבו הם חיים. הטריטונים זקוקים לסביבה מימית ולסביבה יבשתית כאחד, על מנת לקיים את כל שלבי החיים השונים. הפגיעה בבית הגידול המימי או היבש, פוגע בטריטונים. אוכלוסיית טריטון הפסיס נפגעה קשות בישראל עקב הרס מקומות הרבייה כתוצאה מניקוז, זיהום סביבתי וריסוס בחומרי הדברה. תחומי התפוצה וגודל האוכלוסייה בישראל הצטמצמו והגיעו עד פחות מ-5% מגודלם לפני 30 שנה!! כיום נחשבת האוכלוסייה כעומדת בפני סכנת הכחדה חמורה. זהו בעל חיים מוגן בישראל ויש לשמור עליו ועל בית הגידול שלו.

את סדר פסח רובנו נסיים בשיר המספר על אבא שהלך לשוק וקנה גדי. גן החיות התנ"כי הוא לא שוק ולא חנות חיות אבל גם בו יש גדיים. אך אל תטעו, אני לא מדבר על הגדיים בגן החיות לילדים (פינת החי), למרות שהם חמודים מאוד ואולי גם הם יזכו יום אחד לכתבה במדור. אותם כולם וודאי רואים. הגדיים שאפשר לפספס הם גדיי היעלים שנולדו רק עכשיו בארץ חיות התנ"ך. הגדיים נולדו בשבועות האחרונים לאחר הריון שארך מעט יותר מחמישה חודשים. הם לא יהיו גדיים במשך הרבה זמן שכן כבר לאחר חודשיים בערך נגמלים הצעירים. בטבע, יישארו הנקבות בקבוצות בהן נולדו ואילו הזכרים יעזבו אותן בערך בגיל שלוש ויצטרפו לעדרי רווקים. זכרים בוגרים חיים לעיתים כבודדים. בעונת הייחום מתקרבים הזכרים לנקבות ונלחמים על הזכות להזדווג איתן, כאשר סיכוייהם של הזכרים המבוגרים יותר, בעלי הקרניים הארוכות יותר, לזכות הם כמובן גבוהים יותר. היעל הנובי, המין שחי בישראל ושנמצא בגן החיות, הוא יוצא דופן - זהו מין היעל היחיד המותאם לחיים במדבר. רוב מיני היעלים, כמו קרובותיהם - העיזים, חיים באזורים הרריים בחצי כדור הארץ הצפוני. מינים קרובים של יעלים חיים בהרי האלפים במרכז אירופה, בהרי הפירנאים ובהרי חצי האי האיברי ובהרים בקווקז, מרכז אסיה ובסביר. משם הם נדדו דרומה דרך ארץ ישראל, לחצי האי ערב ולאפריקה. מין נוסף של יעל נדד עד ההרים הגבוהים של אתיופיה שגם הם גשומים יחסית ורק היעל הנובי נשאר באזורים ההרריים של המזרח התיכון, צפון-אפריקה וחצי האי ערב ועבר התאמה לתנאים המדבריים. בארץ אנו מכירים את היעל ממדבר יהודה, הר הנגב, והרי אילת. מי שיטייל באזור עין-גדי צפוי לראות יעלים מקרוב בשמורות נחל דוד

משולחנו של הזואולוג

נועם זרנר

ונחל ערוגות. אבל מצב היעלים לא תמיד היה כזה בארץ. עם קום המדינה שרד בארץ רק מספר קטן של יעלים במדבר יהודה לאחר שנים של ציד. האיסור שחל על ציד היעלים, הקמת שמורות טבע וגם צמצום מספר הטורפים הטבעיים (נמרים למשל) הביא לגידול מהיר של אוכלוסיית היעלים ולהתפשטותם לאזורים נוספים. בשנות ה-80 הועברו אף יעלים בודדים לרמת הגולן והם התרבו ויצרו אוכלוסייה של עשרות פרטים באזור ובשנות ה-90 הועברה קבוצת יעלים מישראל לממלכת ירדן בכדי לאושש את האוכלוסייה המקומית. לפי מצב היעלים בארץ, עשוי להידמות שזהו מין נפוץ, אבל, למעשה, היעל הנובי הוא מין הנמצא בסכנת הכחדה. פרט לישראל, בשאר ארצות מוצאו נמצא היעל בסכנה. הגורמים המסכנים אותו הם בעיקר הרס בית גידולו, ציד ותחרות עם חיות מבויתות כגון עיזים וחמורים. מאמצי הגנה על המין בחלק מהמדינות לא צולחים ולכן חשיבותה של האוכלוסייה הישראלית של המין היא גדולה להבטחת קיומו. מזה אלפי שנים מכירים בני האדם את היעלים, כפי שניכר מציורי סלע שנמצאו באזורנו ומאזכורי היעל בתנ"ך (תמיד בהקשר של הרים). אחרי היסטוריה משותפת ארוכה שכזו יהיה חבל לאבד מין אצילי ומיוחד כל-כך ואיתו את הגדיים המקסימים.

יעל נובי בארץ חיות התנ"ך.

חדשות מהאוסף הזואולוגי

- טורפים** - 2 לביאות חדשות הגיעו לגן החיות מגן החיות בברלין. על מסע הלביאות ועל סיפור ההתאקלמות - בגיליון הבא.
- ציפורים** - עד עכשיו בקעו 10 גוזלי נשרים במרכז הישראלי להדגרת עופות דורסים אשר בגן החיות התנ"כי.
- אוכלי עשב** - 12 יעלים נולדו, 10 מהם שרדו בתקופה זו של האביב.
- קופים** - "שקה" השימפנזה חלתה ולמרות טיפול אינטנסיבי נמצאה ללא רוח חיים. בדיקות נעשות על מנת לברר את מחולל המחלה.
- עולם תחתון** - המלטה בקבוצת החולד הערום.

זהו סתם סיפור באמצע הדרך, או יותר נכון "באמצע הקרן". בתקופה האחרונה הצטברו לנו כמה מקרים שלכאורה אין קשר ביניהם, אך אם נחקור מקרוב, נראה שהמכנה המשותף בין כולם הוא הקרן. אותו איבר על ראשם של אוכלי עשב ממשפחת האיילים והפריים המשמש לחיזור, קביעת מעמד בעדר, מלחמה ותקשורת. ולא נדבר הפעם על היחמורים, שנמצאים בתקופת צמיחת הקרניים של הזכרים, לאחר שבסוף החורף השילו את

קרניהם מאשתקד. הרי ידוע שבמשפחת האיילים, הקרניים נושרות מדי שנה והזכרים מצמיחים קרניים חדשות לתפארת. בסיפור אמיתי זה, נדבר דווקא על אלו שקרניהם קבועות כל השנה - וכל החיים. במקרה הראשון נספר על יעל זכר המכונה "מס' 17". "מלחמת היהודים" בין היעלים הזכרים על שליטה בליבותיהן של היעלות גרמו לו לאבד חצי קרן. הצוות הרפואי של גן החיות התלבט האם לנסות ולחבר לנ"ל משהו בסגנון קרן תותבת, אך העובדה שהוא מסתדר חברתית, עם חצי קרן בלבד וממשיך במסגרת המלחמות הורידה את התכנית השאפתנית מן הפרק. במקרה השני היתה דישונה שהגיעה למרפאת הגן עם קרן שבורה. ולא סתם

עליזה ופסמון בביתן.

שבורה! הגדירה זאת נילי הוטרינרית - "עד העצם". הטיפול כלל אשפוז, חבישה, חיטוי ומעקב ולאחר החלמה חזרה הדישונה אל חבריה בחצר האפריקאית הגדולה, אבל עם שם חדש: "דישונה חד קרן". מי הפליא בה את מכותיו וכיצד קרה המקרה - הדבר נשאר בגדר תעלומה. מה שבטוח הוא שכעת צריכה הדישונה להתרגל למעמדה החדש והבעייתית. אין ספק שהיותה חד קרן פגע במעמדה החברתי ובשלב זה היא בודדה ומרבה לבלות את זמנה דווקא עם הקרנפים - חדי הקרן כמוה. ובמקרה

צילום: תמר רביב

האחרון נספר על עז אנגורה ממש לא חביב מפינת החי. עז זכר זה לא ויתר על כל הזדמנות לקרב קרניים טוב עם זכרים אחרים עד שנרגע לפתע. בהתחלה זה היה נראה כאילו אבסס צמח באמצע הקרן, דבר שחייב טיפול וניקוז למניעת זיהום שעלול היה להתפשט מהקרן לראש העז העצבני לאחר הטיפול. ולסינוסים. משחזר הזיהום, לא נותרה לוטריןרים ברירה אלא פשוט לחתוך את הקרן הפגועה. לא נלאה אתכם בתיאורי החיתוך והדם המשפירין שודאי הדגימו בברור שמדובר ברקמה חיה... ואכן זה נשמע רע ונראה רע - לעז נותרו כעשרה סנטימטרים של קרן. אמנם יש סיכוי שמהבסיס תגדל קרן חדשה, אך תמיד הוא יהיה נחות מול חבריו הצעירים והמושלמים ממנו, ואולי גם הוא יבחר להישאר לבדו. איך כל המקרים האלו קשורים? לאחרים הפתרונים. והיה מי שהתבדח ואמר שטוב קרן אחת ביד מאשר שתיים על הראש, אבל לך תספר זאת ליעל מבואס, דישונה בודדה ועז עצבני אחד.

אם הייתם בגן החיות, בוודאי ביקרתם גם בביתן החיות הקטנות. כאן תוכלו לראות בעלי חיים קטנים כגדולים: נחשים ארסיים וצבים, קופי טמרין ומרמוסטים ננסיים, סנאים ופסמונים, חלזונות ענק, דגים, צפרדעים ועוד. אך

האם ידעתם שמאחורי התצוגות האלו ישנו עולם שלם ומופלא הרוחש וזוחל ולוחש? במרכז המבנה מתקיים לב ליבו של ביתן החיות הקטנות. כאן תמצאו את עליזה רומן, מנהלת הביתן ואיתה נמצאים מאות יצורים קטנים, שאליהם היא מתייחסת בגוף ראשון ובכבוד רב. כשנכנסים בדלת הביתן, מתגלה עולם ומלואו. עשרות מדפים עם צנצנות מזון: גרעינים ואגוזים, כופתיות ותבלינים. קעריות מכל הגדלים מסודרות גם הם, תמונות של זוחלים וציפורים על כל פיסת קיר גלויה, טראריומים ואקווריומים המכילים בתוכם חרקים ודו-חיים, צבים ודגים לרוב. מגירות הפלסטיק רוחשות זחלים של חיפושיות קמח - שישמשו כמאכל לאוהבי החרקים למיניהם. על חלונות הפלדה של חלק מן התצוגות

ישנה מדבקה אדומה וגדולה - תזכורת שמאחורי החלון ישנו בעל חיים ארסי או מסוכן, אולי צפע ארץ ישראלי, פתן שחור או עכן החרטומים. יש הרבה עבודה בניהול הביתן ולמרות שיש לעליזה מתנדבים מסורים (רבקה בלאק ונטלי גילברט), זוהי ממלכה של אדם אחד, וטוב שכך. מוסיקה קלאסית מרגיעה מתנגנת ברקע, מדי פעם נשמעים קולות המבקרים, ועליזה עסוקה תמיד. סדר יומה מתחיל עוד לפני שהיא מגיעה לגן החיות. בדרכה מן הבית, היא עוצרת בהרי ירושלים לקטוף מזון טרי לחיות הקטנות: פרחי בר לצבים, מלוח לפסמונים ועשב לחגבים. כשעליזה מגיעה לגן החיות, בידה זר גדול של קטיף טרי. מיד עם הגעתה לביתן, מדליקה עליזה את האורות ומעירה את חיות הביתן, כשברכת "בוקר טוב" בפייה. היא מתחילה בסבב האכלה של החיות שבוודאי רעבות לאחר שנת לילה. הקופים ראשונים, אחריהם הזוחלים, ומשם למכרסמים ולחרקים. לאחר מכן, מתפנה עליזה למשימות ניקיון התצוגות. ארוחה שנייה ומפנקת יקבלו בעלי החיים לאחר הניקיון - וזו כוללת חרקים לאותם בעלי חיים הזקוקים גם למנה עתירת חלבונים. בשעות הצהריים תגיע עליזה למשק, ותיקח את המזון ליום הבא. אחר כך יגיע הזמן להעשרת סביבת התצוגות. ישנם הרבה דרכים להעשרה סביבתית: הוספת ענף או חתיכת עץ, פיזור מזון, שינויים קטנים בריהוט התצוגה - כל אלו יהפכו את יומם של בעלי החיים למעניין יותר. כששואלים את עליזה מה היא הכי אוהבת בעבודתה, תעיד על המלטות, או על בקיעה של צב. לפעמים היא זוכה לראות איזו תופעה שעליה רק קראה בספרות ופתאום - זה קורה באמת, לנגד עיניה. ואז תתמלא התרגשות גדולה. השבוע למשל, גילתה לראשונה כיצד מזדווגים זוג פרפרי לילה בשם טוואי המשי היווניים הנמצאים מאחורי הקלעים. משימה לא פשוטה כלל וכלל, שלא נרחיב עליה בדף זה. ומהו הדבר המצחיק ביותר שקרה לעליזה? ובכן זו שאלה לא פשוטה, כי הרי חוש ההומור של החרקים אינו מפותח במיוחד. אבל עליזה נזכרת בפעם שבה הצליחה קבוצת "ג'וקים" לזחול מתחת למכנסייה והם גרמו לה לצאת בריקוד אפריקאי נועז. ומידי פעם כשהיא מגיעה הביתה ומסתכלת במראה, היא רואה קבוצת מקלונים שקטה במיוחד יושבת להנאתה על תלתליה. "לא רצינו להפריע לך עליזה, היינו צריכים טרמפ לאזור המרכז" - הם אומרים לה בליבם... ועוד שאלה - מהו הדבר המסוכן ביותר שקרה? מיד נזכרת עליזה בפעם ההיא שהפיתון הבורמזי הענק הצליח לתפוס את ידה. היא אמנם לחצה על כפתור האזעקה, אך עד שהופיעו עובדי הגן לחלצה, הצליחה בגבורה רבה להיחלץ מבין לסתותיו החזקות ופיתוליו החונקים של התוקף. בחדר זה מקיימת עליזה את גרעין הרבייה של צב יבשה מדברי, מין הקיים רק בישראל ונמצא בסכנת הכחדה. כרגע, ישנם כ-20 צבים קטנים שבקעו כאן, בתקווה שיום אחד ישוחררו חזרה לטבע באזור מוגן בארץ. זוהי הנקודה החשובה ביותר בעבודתה של עליזה, והאושר הגדול ביותר שלה הוא כשבעל חיים מכל סוג שהוא מושב לטבע. עליזה מאמינה שלגני החיות תפקיד חשוב בשמירה על בעלי החיים בטבע, יצירת גרעיני רבייה, והשבה לטבע. עם זאת היא מקווה שיום אחד לא יהיה צורך בגני חיות כגוף המגן על חיות הבר, כי כולנו, מבקרים ומטפלים כאחד נעשה זאת יום יום ובאופן בלתי תלוי. ובינתיים, למי שמעוניין לגדל חית מחמד מעניינת וחביבה, שאינה דורשת הרבה טיפול - אולי תנסו את המקלונים הויטנאמיים? עליזה תשמח למסור אותם וגם לתת הסבר על גידולם לכל מי שיפנה לטל: 02-6750142.

צוות גן החיות,

פתנדביו וידידיו

פאחל לכולכם פסח כשר ושפח!

פלא בפריחות אביב ובכיף!

פסח, אביב וצפרדעים - בגן החיות

פתיחתה של שנת הצפרדע בפעילויות פסח בין התאריכים 13-27 באפריל, 2008.

צפרדע מי יודע?

תחנת מידע על צפרדעים ודו-חיים בכלל ועל הסכנות האורבות להן.

מזוהלים ובעיקר לטאות ועד דו-חיים בצרות -

סדנה אינטראקטיבית לכל המשפחה עם צוות ה"גלגלנה" באמפיתאטרון של גן הפסלים, בתקיים בימים ג', ה' 15, 17 באפריל בשעה 15:00, בימי ו' 18, 25 באפריל בשעה 11:00, ובימים ג'-ה' 22-24 באפריל בשעה 12:00.

טרופותי - תחנת מידע על טורפים ונטרפים.

במהלך כל החופשה יתקיימו ברצף האכלות מודרכות, הדרכות, פינות ליטוף ומופעי פילים.

בין התאריכים 21-26 באפריל - חול המועד - לא תפעל רכבת גן החיות ולא יתאפשרו חידוש ורכישת מנויים.

בשל עומסי תנועה באזור גן החיות יופעל בתאריכים 21-24 באפריל שרות הסעות מהחניה הדרום-מערבית באצטדיון טדי לגן החיות. מומלץ לחנות במגרש חניה מספר 3 בגן החיות או באצטדיון טדי.

החל מהרשמה לקייטנות קיץ של גן החיות

נוכח הביקוש העצום לקייטנות קיץ, אנו משנים את המתכונת ואת סדרי ההרשמה. השנה יערכו שלושה מחזורים של שבועיים:

מחזור א' - 1.7.08 - 14.7.08

מחזור ב' - 15.7.08 - 28.7.08

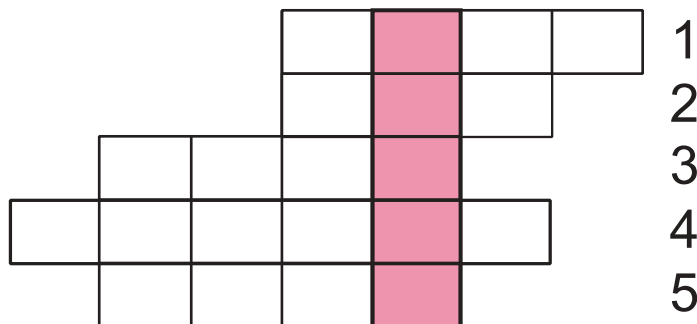
מחזור ג' - 29.7.08 - 11.8.08

ההרשמה לקייטנה נערכת בין התאריכים 1.4.08-11.5.08 פרטים על הקייטנה והסדרי הרישום באתר האינטרנט שלנו שכתובתו: www.jerusalemzoo.org.il

לפרטאות בקייטנה

לכבוד החג הכנו עבורכם תשבץ קליל בנושא חג הפסח הקרב ובא. עליכם לפתור את השאלות, למלא את התשבץ ולשלוח אלינו את שמו של בעל החיים המתגלה בשורה המודגשת. בברכת חג חרות שמח!

- שמו של אחד מן המאכלים המוגשים על קערת ליל הסדר.
- שם של נחש ארץ ישראלי ארסי מאוד.
- זהו חלק ממחזור הגילגול של בעלי חיים ממשפחת הדו חיים.
- שם של שיר ידוע בליל הסדר.
- אחת ממכות מצרים.

הזוכים מהגיליון הקודם הם: גלעד ארמון ואורי ולטמן.

שלחו את הפתרונות ל: zoojerusalem, גן החיות התנ"כי, ת"ד 898 ירושלים 91008.

Love Milk. Love Fruit. Love Chocolate.

